

Motion till riksdagen 2012/13:So1

**av Margareta Larsson (SD)
med anledning av prop. 2011/12:160**

Ersättning av staten till personer som utsatts för övergrepp eller försummelser i samhällsvården

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett graderat belopp i ersättningsnivån.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att följa upp de personer som fått avslag på sin ansökan om ersättning.

Motivering

Regeringens proposition till ny lag om ersättning till personer som utsatts för övergrepp och försummelser i samhällsvården är välkommen.

Att tidigt i livet skiljas från sina föräldrar av olika skäl och därmed vara utlämnad till obekanta människors omsorg kan vara både känslomässigt och fysiskt riskfyllt. Barnet i fråga har innan samhällsvården trätt in varit utsatt för smärta genom avsaknad av fungerande familjerelationer. I vissa fall har barnet rent krasst övergivits. Att barndomstrauman inte fortsätter i de unga åren med hjälp av samhällets vård och försorg är av högsta prioritet. Enligt min mening är stat, kommun och privata aktörer skyldiga att se till att utbildning, kompetens och personlig lämplighet tillgodoses inom samhällsvården.

Den nämndmyndighet som föreslås upprättas för handläggning av ansökningar tycks dock få synnerligen svårt att ta ställning utifrån otydliga kriterier för sin bedömning. För att ha rätt att erhålla ersättning från staten ska grov misshandel, övergrepp eller vanvård ha skett, vilket i de flesta fall torde vara synnerligen omöjligt att bevisa efter sådan lång tid. Jag har även ställt mig frågande till hur formerna kring den förhandlingsmodell som påbjuds är tänkta att se ut. En viktig aspekt är att miljön inte liknar och upplevs som en

Fel! Okänt namn på

rättssal utan mer som en miljö som skapar förtrolighet. Utifrån miljöaspekten minskar känslan av att vara ifrågasatt och medför därmed ett avslappnat förhållningssätt som underlättar kommunikationen.

För att erhålla ersättning från staten om 250 000 kronor krävs att övergreppen är grova, att vittnen till händelsen kan träda fram och att funna journaler eller anteckningar vittnar om grov vanvård. Till detta kan tilläggas att ersättning inte utgår från de gängse uppfostringsmetoderna där visst våld och hårda uppfostringsmetoder var acceptabla. För att få söka ersättning från staten ska händelserna utspelas från 1920-talet fram till 1980. Med största möjliga sannolikhet finns i dagsläget få eller inga vittnen kvar i livet som i dag kan träda fram till hjälp för den som söker ersättning. Efter en vistelse på barnhem är det av naturliga skäl även troligt att barnet aldrig mer tog kontakt med personal eller barn från barnhemsvistelsen. Därmed blir eventuellt kvarlevande vittnen ytterst svåra att spåra. Dessutom begicks troligen de grövsta övergreppen knappast i vittnens åsyn, vilket i sig omöjliggör bevis för ersättning. Det torde vara ytterst ovanligt att skrivet material går att finna där samhällsvården erkänt exempelvis sexuella övergrepp eller andra oacceptabla uppfostringsmetoder. De angivna kriterierna blir därför svårbedömliga där nämndens ledamöter själva tvingas till många gånger beslut på godtyckliga former, vilket oundvikligen kommer att ge upphov till stora tillämpningsproblem. En ytterligare risk utifrån de beviskrav som ställts upp är att endast de som har förmåga till saklig och verbal framställning vinner gehör utifrån bristfälligt bevismaterial.

Regeringens förslag medför risk för höga kostnader i form av administration, då nämndens ledamöter ska ha till uppgift att hjälpa till med att efterforska material som bevisar att grova övergrepp faktiskt skett. Detta i sin tur kan medverka till att kostnaderna för administration överstiger de medel som utbetalas till offren i samhällsvården. Man bör även beakta att ledamöternas utredningar kommer att leda till ett stort tryck på arkiven, vilket i sig ökar tidslängden och kostnaderna. En uppenbar risk utifrån denna aspekt är att ersättningens grundtanke förlorar sitt värde och att samhället återigen upplevs svika de drabbade, då ytterst få erhåller ersättning.

För att regeringen ska vinna högre trovärdighet i sin önskan att ersätta dem som farit mest illa i barndomen med samhällets försorg bör enligt min mening ett annat system införas. Tydligare riktlinjer för vad som ska gälla för ersättning samt ett graderat belopp utifrån allvarlighetsgrad ökar möjligheten för flera att få ersättning från staten. Med ökad tydlighet i kriterierna anses även de administrativa kostnaderna minska i det att utredningstiden förkortas. Det är även av stor vikt att man i förslaget följer upp de personer som fått avslag på sina ansökningar. Politikerns och mediernas bild kring regeringens förslag om rätt till ersättning för samtliga i samhällsvården kan lätt tolkas till att samtliga beviljas, vilket inte är fallet. Ett avslag utifrån svårbedömliga fakta kan därmed lätt leda till ännu en personlig förnedring, vilket inte bör gå helt lättvindigt förbi. Avslutningsvis kan tilläggas behov av information till den riktade gruppen om hur man ansöker om ersättning, var blanketterna går att hämta.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 20 september 2012

Margareta Larsson (SD)